

בפרשתנו מתוארים בגדי הקודש של הכהן הגדול. וכך אומר אלוהים למשה לפני התיאור המפורט:

וְאַתָּה הִקְרַב אֵלַיךָ אֶת אֶהֱרֹן אֶחִידְךָ
וְאֶת בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְכַהֵנוּ לִי, אֶהֱרֹן נָדָב וְאַבְיָהוּא
אֶלְעָזָר וְאַיִתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן.
וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחִידְךָ,
לְכָבוֹד וּלְתִפְאֵרֶת.

(שמות, פרק כ"ח פסוקים א'-ב')

בפרשה תצווה נמשכות ההנחיות בדבר בניית המשכן, הדלקת נר התמיד, תפקידי המשמשים בו ולבושם של אהרון ובניו - הכוהנים: אהרון הכהן הגדול ילבש אפוד ועליו את החושן; החושן יהיה משובץ אבנים, ועליהן יכתבו שמות שנים-עשר שבטי ישראל. עוד פרטי לבוש שילבש אהרון הם: מעיל אפוד, כתנת תשבץ ומצנפת ועליה ציץ זהב. גם בניו ילבשו כותנות, אבנטים ומגפעות. הפרשה מתארת את טקס המילואים - הטקס שבו הקדישו את אהרון ובניו לתפקידם במשכן. בסוף הפרשה מובא הציווי לבנות מזבח קטורת שיונח לפני הפרוכת שעל ארון העדות.

כתוב בפירוש

בפירוש "דעת מקרא" כתוב: **וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחִידְךָ** – עשה בגדי קודש = בגדים המאצילים קדושה על לובשם; **או: המעידים על לובשם שהוא איש קדוש**; **או: בגדים שיש ללובשם בשעת עבודת הקודש, ואין להשתמש בהם לצרכי חול.**

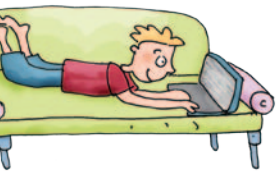
אני הכי אוהבת את ההסבר השלישי (התכלת), שטוען שבגדי הקודש היו בגדי העבודה של העובדים בקודש, מעין מדים. גם בימנו יש בעלי מקצועות ותפקידים שלובשים מדים המעידים על תפקידם: חלקים לבנים לעוסקים ברפואה, מדים כחולים לשוטרים ועוד. כשאני פוגשת אדם לבוש מדים כאלה, אני מיד יודעת כמה הוא עוסק, ולעיתים זה מונע אי הבנות.

ההסבר השני (הירוק) אומר: הבגדים מראים, מלמדים, שהאיש קדוש (אבל לא גורמים בעצמם לקדושה). וההסבר השלישי (התכלת) אומר שלעבודת הקודש יש ללבוש בגדים מסוימים שיהיו מוקדשים רק לכך, ושסאסור שבגדים אלו ישמשו גם לענייני חול.

הפירוש הזה מעניין מאוד משום שהוא מציג שלושה הסברים שונים לייחודם של בגדי אהרון. ההסבר הראשון (התכלת) אומר: כלומר הבגדים הם הגורמים ללובש אותם להיות קדוש!

לא רק מדים מעידים על מי שלובש אותם. לפעמים אפשר ללמוד לא מעט על האדם מהבגדים "הרגילים" שהוא לובש. נסו לחשוב מה אתם חושבים כשאתם רואים אדם בבגדים נקיים ומסודרים, ולעומת זאת - על אדם שלבושו מרושל ובגדיו מוכתמים? כדאי להקפיד על לבוש מסודר ומכובד, אך זכרו: בגדים אינם תחפושת, ואם תלבושו בגדים ש"אינם אתם" התרמית תתגלה במהירות...

מפרשה לדרשה

מושאי הפרשה בקצרה: **בפרשה נמשכות ההנחות בעניין המשכן: העלאת נר התמיד, בגדי הכהנים, טקס המילואים, עשיית מזבח הקטורת**

22:02	וואוו, כמה אפשר לדבר על בגדים!? (עדן)
	הפרשה שלי, פרשת תצווה, מביאה אין סוף פרטים על בגדי הכהנים. חבל שזו לא הייתה פרשת בת המצווה של אחותי הגדולה, היא הייתה חוגגת... אני ממש ההפך ממנה. לי לא אכפת לי מה אני לובשת, העיקר שיהיה נוח. לכן אני לא מבינה למה עשו כזה עניין מבגדי הכהנים, למה היה חשוב כל כך שהם יתלבשו בבגדים רשמיים ומפוארים?
22:12	מה רצית, שהם ילבשו ג'ינס ונעלי ספורט במשכן? (איתי)
22:16	למה לא? (עדן)
	מה שחשוב הוא שיהיו אנשים טובים ושיעשו את עבודתם כמו שצריך. מפריע לי שעוסקים בדברים החיצוניים האלה, במקום להתמקד בדברים החשובים באמת!
22:23	עדן, את נשמעת מאוד נסערת... הכול בסדר? (ינינה)
22:34	כן, בסדר גמור... (עדן)
	מצטערת שהתפרצתי... זה כנראה קשור לוויכוח שיש לי עם ההורים שלי בזמן האחרון. הם רוצים שאלבש בגדים חגיגיים ממש למסיבת הבת מצווה, הם הזכירו אפילו חצאית! ואני לא רוצה – זה פשוט לא אני! אני הכי אוהבת ללבוש ג'ינס וחולצת טריקו, מראה זרוק כזה... אני מבינה שמדובר באירוע חשוב, ולכן אני מסכימה ללבוש ג'ינס וחולצת טריקו חדשים, אבל הם לא מסכימים. אני משתגעת, למה לעשות כזה עניין מבגדים!?
22:47	אני מבינה אותך... (יעל)
	אבל אפילו לפי התפיסה שלך, הבגדים מייצגים אותנו, גם את לא רוצה ללבוש בגדים חגיגיים מדי כי הם "לא את". את אומרת שלא אכפת לך מה את לובשת, אבל מדברך ומהתסכול שהבעת ברור שחשוב לך מאוד – יש דברים שאת לא מוכנה ללבוש, וזה בסדר גמור! אין מה לעשות, רוב האנשים חושבים שבגדים משדרים מסר, למשל, לדעתי בגדי הכהנים במשכן שידרו אווירה של קדושה ופאר, ובדיוק משום כך הם לא יכלו לבוא לעבודה בג'ינס ובנעלי ספורט...
22:53	אולי את צריכה לחשוב איזה מסר ההורים שלך רוצים לשדר בבגדים שהם רוצים שתלבשי. (איתי)
	אולי דרך המסר תוכלי להתחבר גם אל הבגדים?
22:59	המממ... טוב, אני אנסה: (עדן)
	אני חושבת שהמסר שההורים שלי רוצים להעביר הוא שזה יום חשוב, שיש משמעות למושג "בת מצווה", ושנחנו מכבדים את האורחים שבאו לחגוג אתנו... טוב, עם מסרים אלו אני יכולה להסכים... אולי אתפשר ולא אלבש ג'ינס... אבל חצאית? אין סיכוי!
23:01	עדן, היה מאוד מעניין לחשוב על הבגדים ועל משמעותם... מה בעניין הדרשה? (אורית)
23:06	אויש! שכחתי מזה לגמרי! (עדן)
	אולי אדבר על השאלה שהעליתי קודם – למה עשו כזה עניין מבגדי הכהנים? עכשיו יש לי כבר כמה רעיונות לתשובות!

נאה דורש

שאלות:

- 1 מוה למד בעל המדרש מן הפסוק שהביא? כתבו במילים שלכם.
- 2 מדוע לדעתכם הכהונה מותנית בלבישת הבגדים? האם יש לכם דוגמאות מימינו לתפקידים שאי אפשר למלא בלי הלבוש המתאים?

פירושי מילים

הקת עולם – חוק או גזרה התקפים לעולם

בגדי הכהונה – תנאי לכהונה

נאמר בשמו של רבי אלעזר ברבי שמעון: כתוב בתורה:

"וְהִגַּרְתָּ אֹתָם אֲבָנֵי אֶהָרֶן וְכִנִּיּוֹ, וְחִבְשֵׁת לָהֶם מִגִּבְעֹת, וְהִיְתָה לָהֶם כְּהִנָּה לְהַקֵּת עוֹלָם" (שמות כ"ט, ט').

בזמן שבגדיהם עליהם – כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם – אין כהונתם עליהם.

(תלמוד בבלי, מסכת זבחים, דף י"ז עמוד ב')

בגדי כהונה

עוד עובדה מעניינת נוגעת לניקוי הבגדים. הכהנים נדרשו לשמור על ניקיון בגדיהם, ולמעשה חל איסור לכבס אותם. ומה עשו כשהבגדים התלכלכו? ייצרו מהם פתילות שבהן היו מדליקים אש במקדש, והכהנים קיבלו בגדי כהונה חדשים. מעניין לגלות שכבר אז חשבו על מחזור - אמנם השתמשו בבגדים חד־פעמיים, אבל כשהם התלכלכו לא זרקו אותם, אלא מצאו להם שימוש אחר!

בפרשה שלנו מתוארים בפירוט הבגדים המיוחדים שלבשו הכהנים בזמן ששירתו במשכן. כוהן הדיוט (פשוט) לבש ארבעה פריטי לבוש: כתונת, מכנסיים, מגבעת ואבנט. הכוהן הגדול הוסיף על ארבעת הפריטים הללו גם מעיל, אפוד, חושן וציץ (ראו תמונה). לכוהן הגדול הייתה גם מערכת בגדים מיוחדת ליום הכיפורים. ביום הכיפורים לא לבש הכוהן הגדול בגדים מעוטרים בזהב, אלא בגדים לבנים בלבד. חז"ל הסבירו שבגדים מעוטרים בזהב עלולים להזכיר את חטא העגל, וביום הכיפורים, במיוחד, רצו להימנע מכך. גם בימינו יש אנשים ונשים הנוהגים ללבוש לבן ולא לענוד תכשיטי זהב ביום הכיפורים, מאותה הסיבה.

באופן אישי

מה מספרים הבגדים שלנו?

כל דבר שאנו אומרים או עושים מלמד ומספר עלינו משהו. גם הבגדים שאנו לובשים מייצגים במובן מסוים את מה שאנחנו.

① תארו את ארון הבגדים שלכם:

- איזה סוגי בגדים יש בו?
- האם יש סגנון מסוים או קו המאפיין את הבגדים שלכם? אם כן, מהו?
- אילו צבעים מאפיינים את ארון הבגדים שלכם?
- האם יש צבעים שלא תלבשו לעולם?

② חשבו, מה יכול אדם שאינו מכיר אתכם ללמוד עליכם מסקירה של ארון הבגדים שלכם?

③ האם אתם מרגישים שהבגדים שלכם מייצגים אתכם, את אורח חייכם, את האופי שלכם?

④ בחרו בגד אחד בעל משמעות מיוחדת בעבורכם וספרו את סיפורו - איך הגיע אליכם? מדוע הוא חשוב לכם במיוחד?

מצד שני...

תלבושת אחידה

בזמן האחרון נערכים בבית הספר שלי כל מיני שינויים. השבוע למשל, התבקשנו למסור להורים מכתב על החלטה חדשה שהתקבלה במשרד החינוך: עוברים לתלבושת אחידה! תלבושת אחידה? מה קרה? מה, כולנו נלבש אותו הדבר? זה מוזר כל כך!

אמרתי לדנה שאני לא מבין את ההחלטה הזאת. הרי כל אדם לובש מה שהוא אוהב ומה שמתאים לו. לכל אחד טעם משלו. כמו שכל אדם מבטא את ייחודו בשמו, בפניו ובתכונות האופי שלו, ראוי שהייחוד יתבטא גם בלבוש! דנה הסכימה לכל מילה, ובכל זאת טענה שלדעתה זה לא נורא כל כך, "יש משהו מאוד יפה בתלבושת אחידה, משהו שהופך את כולם לשווים", אמרה. "תראה", היא הסבירה לי, "כשכל אחד לובש מה שהוא רוצה, ההבדלים בינינו ניכרים, מיד מבחינים למי יש כסף לקנות את הבגדים הכי יקרים, ולמי קצת יותר קשה לקנות את המותגים הנחשבים... אנחנו כל הזמן משווים, ומבזבזים אנרגיה וכסף כדי לעמוד בתחרות. בתלבושת אחידה יש גם משהו צנוע יותר - חולצה פשוטה ועליה סמל בית הספר - וזהו!" דנה נעצרה לרגע ואז המשיכה, "ועוד משהו, כמו שכשלובשים חולצה של תנועת נוער או מדים כלשהם מרגישים שייכם לארגון, לקהילה, למסגרת משותפת, אולי נרגיש כך גם בבית הספר?" דנה דיברה בהיגיון, אבל אני הרהרתי לעצמי: מצד אחד, תלבושת אחידה לא תפתור את כל הבעיות - היא לא תצמצם את הפערים הכלכליים בין התלמידים, אלא רק תיצור מראית עין של שוויון, ומי שירצה יוכל תמיד להתהדר בנעליים יקרות, בתיק מיוחד או בשעון. וגם בעניין השייכות, לא בטוח שהתלבושת תעזור... מצד שני, אולי "מראית עין" יש חשיבות, אולי היא תשרה תחושה כללית של שוויון, של נקודת מוצא אחידה, וההבדלים (שיהיו תמיד) יבלטו פחות?

בחוזר מנכ"ל תשע"ז/8 (א) ("כ"ג ניסן התש"ע, 07 אפריל 2010) הוצגה דרישת משרד החינוך לתלבושת אחידה בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים, וכן המלצה לעשות כן בבתי הספר התיכוניים.

בחוזר מפורטים ההערכים העומדים מאחורי דרישה זו ומטרתה:

התלבושת האחידה היא ביטוי חיצוני לתפיסה חינוכית-ערכית שבבסיסה עומדים ערכי השוויון, הצניעות, השייכות הקהילתית והאחוה. מטרתה - העמקת ערכים אלו והקלה על הנטל הכלכלי המוטל על ההורים. התלבושת האחידה תורמת לקידום אקלים בית-ספרי מיטבי ולהקטנת הנראות של פערים כלכליים במוסד החינוכי.

חומר למחשבה

שאלות לדיון:

- כל דמות בשיר רואה את צבע החוט וחושבת שהעלמה מכינה בגד בשבילה. מה הקשר בין צבעי החוטים לאופי הדמויות?
- העלמה טווה בגד מכמה חוטים, אך כל אחת מהדמויות רואה רק את "החוט שלה" וחושבת שכל הבגד יהיה בצבע הזה. מה אפשר להסיק מכך על ההסתכלות שלנו על העולם?

בגד בכות - בגדי אבל

מטנה הפלך - החוטים שנטוו, מעשה הטוויה

ותיף - נהייתה יפה

העלמה

מילים: נתן אלתרמן לחן: נעמי שמר

דם טוֹתה העֵלְמָה בְּפֶלֶךְ חוט שְׁנֵי כְּרֵמוֹן שְׁחוֹט, וְאָמַר בְּלִבּוֹ הַפֶּלֶךְ: היא טוֹה לי בְּגָדֵי מַלְכוּת.	דם טוֹתה העֵלְמָה בְּפֶלֶךְ חוט זָהָב, כְּחֶרְבוֹת בְּרֶק. וְאָמַר הַלּוֹלֵן בְּדָרֶךְ: היא טוֹה לי בְּגָדֵי מוֹשָׁח.	דם טוֹתה העֵלְמָה בְּפֶלֶךְ חוט שָׁחַר, הַמְחַשֵּׂה אוֹר יוֹם. וְאָמַר הַשׁוֹדֵד בְּפֶלֶא: היא טוֹה לי בְּגָדֵי גְרָדוֹם.
אז אָרְגָה אֶת חוֹטֵי הַפֶּלֶךְ העֵלְמָה, וְהִתְנַחַם בְּסֶדֶה, וְתָרַד אֶל מֵי הַפֶּלֶךְ וְתָרַחֵץ אֶת בְּשָׂרָהּ הַצַּח.	דם טוֹתה העֵלְמָה בְּפֶלֶךְ חוט אָפֶר, הוא אָבִי כָּל כְּסוֹת. וְאָמְרוּ פּוֹשֵׁט יָד וְכֶלֶב: היא טוֹה לָנוּ בְּגָד בְּכוֹת.	דם טוֹתה העֵלְמָה בְּפֶלֶךְ חוט שָׁחַר, הַמְחַשֵּׂה אוֹר יוֹם. וְאָמַר הַשׁוֹדֵד בְּפֶלֶא: היא טוֹה לי בְּגָדֵי גְרָדוֹם.

(מתוך: עיר היונה, הקיבוץ המאוחד, תל אביב 1978, עמ' 231)